

SZTUKA

EDUKACJI

**PROJEKTY KULTURALNE
DLA MŁODZIEŻOWYCH
OŚRODKÓW SOCJOTERAPII
I WYCHOWAWCZYCH**

**KONFERENCJA
30.11-1.12.2017
WARSZAWA**

SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE O KONFERENCJI:

sztukaedukacji.zacheta.art.pl

facebook.com/sztukaedukacjikonferencja

Sztuka edukacji to cykl dorocznych konferencji dotyczących obecności szeroko pojętej kultury w programach nauczania oraz możliwości współpracy między szkołą a publicznymi i niepublicznymi instytucjami kultury (m.in. samorządowymi instytucjami kultury czy organizacjami pozarządowymi) przy tworzeniu projektów edukacyjnych. Inicjatorem konferencji jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, organizatorem i koordynatorem Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki wraz z partnerami z miast goszczących wydarzenie.

Sztuka edukacji to spotkania praktyków zajmujących się edukacją kulturalną dzieci i młodzieży — zarówno formalną, jak i nieformalną. Biorą w nich udział nauczyciele, pedagodzy, edukatorzy, animatorzy i artyści. Stwarzamy przestrzeń do rozmów, dyskusji i wymiany doświadczeń. Wspólnie szukamy miejsca dla kultury i sztuki w szkole oraz zastanawiamy się, jak możemy się uzupełniać. Poprzez prezentację dobrych praktyk wskazujemy wartości wynikające ze współpracy między środowiskami przy realizacji projektów. Inspirujemy i budujemy sieci kontaktów. Konferencje są bowiem świetną okazją do nawiązania relacji, które mogą stać się początkiem wspólnych przedsięwzięć oraz do propagowania idei, że kultura jest niezbędnym narzędziem, by funkcjonować w społeczeństwie.

Dlaczego tegoroczna *Sztuka edukacji* koncentruje się wokół Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii i Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych?

W Pawilonie Polskim na tegorocznym 57 Biennale Sztuki w Wenecji prezentowany jest projekt *Mały Przegląd* autorstwa amerykańskiej artystki Sharon Lockhart. Autorka odwołuje się do koncepcji pedagogicznych Janusza Korczaka, a projekt jest efektem kilkuletniej współpracy z podopiecznymi Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Zielonce (wcześniej z internatem w Rudzienku). Zdjęcia oraz film prezentowane w Pawilonie powstały w następstwie serii warsztatów, które artystka zorganizowała dla młodych kobiet z Ośrodka. Zachęta podtrzymuje współpracę z Ośrodkiem, realizując we współpracy z innymi warszawskimi instytucjami cykl warsztatów. Program będzie kontynuowany przez cały 2017 rok, a mamy nadzieję, że także w kolejnych latach. W trakcie jego trwania przekonaliśmy się, że ta współpraca jest cenna zarówno dla edukatorów artystycznych, jak i dla wychowanków tego typu placówek. Dostrzegliśmy również potrzebę wymiany doświadczeń między kadrą kierowniczą i pracownikami poszczególnych Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii i Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych oraz chęć nawiązania współpracy tych placówek z instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi.

Mamy nadzieję, że konferencja ułatwi nawiązanie współpracy między przedstawicielami ośrodków i animatorami, zainspiruje uczestników do działań w partnerstwach, jak również stworzy pole do ciekawych dyskusji i rozmów.

ORGANIZATOR: Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki

WSPÓLORGANIZATOR: Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii nr 62 w Zielonce

PARTNER: Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych

PATRONAT HONOROWY: Rzecznik Praw Dziecka Marek Michalak i Ośrodek Rozwoju Edukacji

Dofinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

9–10 Rejestracja uczestników

10–10.30 **Otwarcie konferencji**

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

Agnieszka Komar-Morawska

Dyrektor Narodowych Instytucji Kultury w Ministerstwie Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Hanna Wróblewska

Dyrektor Zachęty – Narodowej Galerii Sztuki

Agata Wejchert-Dworniak

Prezes Zarządu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych

10.30–10.50 **„MAŁY PRZEGLĄD” — DZIEWCZĘTA Z MOS W ZIELONCE NA BIENNALE
SZTUKI W WENECEJI**

Gunia Nowik (Lockhart Studio, Warszawa)

Karol Thiel (Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii nr 62 w Zielonce)

Mały Przegląd (Little Review) to długofalowy projekt autorstwa Sharon Lockhart realizowany z grupą młodych kobiet — nastolatek z Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Zielonce (wcześniej z internatem w Rudzienku), z którymi artystka współpracuje od 2014 roku. Inspiracją dla projektu jest twórczość i praktyka Janusza Korczaka (1878–1942), postępowego pedagoga, pisarza, propagatora praw dziecka. Tytułowy „Mały Przegląd” był redagowaną przez Korczaka gazetą dzieci i młodzieży, która ukazywała się w latach 1926–1939 jako piątkowy dodatek do żydowskiego dziennika „Nasz Przegląd”. Celem Lockhart, podobnie jak Korczaka, jest tworzenie forum dla głosów dzieci — zarówno tych z przeszłości, jak i współczesnych. Projekt był prezentowany w tym roku w Pawilonie Polskim na 57 Międzynarodowej Wystawie Sztuki — La Biennale di Venezia (kuratorka: Barbara Piwowarska). Złożyły się na niego film i seria fotografii, tłumaczenia na język angielski wybranych przez wychowanki MOS-u archiwalnych numerów „Małego Przeglądu”, stworzony przez nie współczesny „29 numer” dystrybuowany w ostatnim, 29. tygodniu trwania Biennale, a także warsztaty edukacyjne.

Karolina Iwańczyk (Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki)

Ważną częścią projektu *Mały Przegląd* były warsztaty dla dziewcząt z MOS w Zielonce. Nie tylko przybliżyły one uczestniczkom różne dziedziny sztuki, ale także pozwoliły im nabrać otwartości i pewności siebie. Podczas prezentacji projektu *Mały Przegląd* na Biennale w Wenecji Zachęta postanowiła kontynuować program warsztatów dla dziewcząt z Zielonki. Główną jego część stanowią warsztaty związane ze sztuką współczesną prowadzone przez edukatorów Zachęty oraz warsztaty teatralne przygotowane przez Stowarzyszenie Pedagogów Teatru. Aby uczynić program jak najbardziej bogatym i różnorodnym, a także zainicjować współpracę pomiędzy Młodzieżowymi Ośrodkami Socjoterapii a instytucjami kultury, zaprosiliśmy do jego tworzenia inne instytucje. Każda z nich zaproponowała coś od siebie i przeprowadziła warsztaty w oparciu o swoje wystawy/zasoby. Dotychczas współpracowały z nami: Służewski Dom Kultury, Dom Spotkań z Historią, Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Muzeum Łazienki Królewskiej, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Muzeum POLIN. Powstał model, który chcielibyśmy rozwijać w przyszłości.

moderatorka: Maja Dobiasz-Krysiak

SEN NOCY LETNIEJ: HISTORIA INNEGO ŻOŁNIERZA

Magdalena Sowińska (Fundacja Jutropera)

Jednym z głównych projektów, jaki realizuje Fundacja Jutropera, jest cykl *Głos wykluczonych*, w ramach którego prowadzi warsztaty kierowane do różnych grup społecznych. Wszystkie zwieńczone są spektaklem teatralno-operowym według autorskiej koncepcji reżysera i pomysłodawcy, Michała Znanieckiego. W roku 2016 Fundacja zrealizowała widowisko plenerowe *Sen nocy letniej: Historia innego żołnierza* z udziałem wychowanków Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii nr 2 we Wrocławiu. Grupa chłopców wzięła udział w warsztatach teatralnych i kaskaderskich, profesjonalnych próbach u boku artystów teatralnych i operowych oraz widowisku plenerowym w parku w Leśnicy. Spektakl ten był finałem trwającego cztery lata programu przygotowań Wrocławia do działania w 2016 jako Europejska Stolica Kultury.

SPOTKAJMY SIĘ W BUNKRZE!

Karolina Vyšata i Anna Lebensztejn

(Galeria Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki w Krakowie)

Justyna Kościuk

(Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Złotoryi)

Spotkajmy się w Bunkrze! to długofalowy projekt skierowany do uczniów SOSW im. Janusza Korczaka w Złotoryi i Zespołu Placówek Edukacyjno-Opiekuńczo-Wychowawczych Wielkie Drogi. Wzięli oni udział w warsztatach i działaniach twórczych, które w pierwszej fazie projektu odbyły się w siedzibach zaproszonych ośrodków, przygotowując ich do wizyt w Krakowie. W 2015 roku odwiedziliśmy Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Złotoryi, a efektem artystycznym naszych działań był mural *Wychowani. Odkrywani*, wspólnie wykonany według projektu Mariusza Libla. W 2017 roku byliśmy dwukrotnie w Zespole Placówek Edukacyjno-Opiekuńczo-Wychowawczych Wielkie Drogi z warsztatami wprowadzającymi uczniów w planowane działania w galerii. Program zajęć dopasowaliśmy do potrzeb i możliwości uczniów. Obejmował on m.in. warsztaty dotyczące historii galerii Bunkier Sztuki, aktywne oprowadzanie po wystawach, spotkanie i warsztaty w Muzeum Etnograficznym w Krakowie, a także współpracę przy „tworzeniu” kolekcji Bunkra Sztuki, czyli przemalowywanie jednego z naszych dzieł w asyście jego twórcy Wojciecha Gilewicza.

NA PREMIERZE SIĘ NIE SKOŃCZY...

Paulina Chodnicka i Magdalena Mróz

(Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie)

Projekt towarzyszył premierze spektaklu *Mqz i żona* Aleksandra Fredry w reżyserii Jarosława Kiliana. Kilkunastu wychowanków Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego Księża Orionistów w Warszawie wzięło udział w warsztatach prowadzonych przez instruktorów dramy: Marię Kwiatek i Grzegorza Milczarczyka oraz aktorów z Fundacji Jubilo: Agnieszkę Bresler, Diego Pileggiego i Gabriela Rodrigueza Almagro. Nastolatkom przyglądali się próbom do spektaklu, uczestniczyli w warsztatach, poznawali tajniki pracy w teatrze: odwiedzali pracownie, spotkali się m.in. ze ślusarzami, modelatorami i stolarzami. W oparciu o te doświadczenia przygotowali własny spektakl *Na premierze się nie skończy...*, z którym wystąpili na Scenie Kameralnej Teatru Polskiego.

ODCISKANIE ŚWIATA

Maria Marszałek i Adriana Myśliwiec

(Muzeum Pana Tadeusza Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu)

Uczennice z Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii nr 2 we Wrocławiu w czasie 30 godzin warsztatów wykonały pod okiem prowadzącej Alicji Kielan serię fotografii analogowych w lokalizacjach związanych z życiem Tadeusza Różewicza. Poeta od 1969 roku do śmierci w 2014 roku był mieszkańcem Wrocławia. Miał tu swoje ulubione miejsca, takie jak Ogród Botaniczny, Park Południowy, Domek Miedziorytnika na wrocławskim rynku czy Ogród Zoologiczny. Ich ślady pojawiają się w jego wierszach. Podążając nimi, uczestniczki warsztatów próbowały uchwycić poezję w fotografii. Efektem ich pracy jest wystawa prezentowana w Muzeum Pana Tadeusza w ramach Festiwalu Tradycji Literackich.

Maja Dobiasz-Krysiak — koordynatorka programów edukacji kulturalnej i równościowej w Centrum Edukacji Obywatelskiej, m.in. *Kulthurra! Zajęcia artystyczne w szkole; Sztuka w terenie. Rezydencje artystyczne w szkole; Sztuka zaangażowania. Rezydencje artystyczne w szkole* (projekt realizowany w warszawskich placówkach MOS i MOW). Autorka tekstów, raportów, programów i publikacji, badaczka terenu. Doktorantka w Instytucie Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego.

12.30–12.45

PRZERWA NA KAWĘ

12.45–14.15

**PANEL: BUDOWANIE WŁASNEGO POTENCJAŁU —
PROJEKTY ARTYSTYCZNE REALIZOWANE Z MYŚLĄ
O PRZYSZŁOŚCI**

moderatorka: Noemi Gryczko

TEATR MORALNEGO NIEPOKOJU

Marcin Kostyra (Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy nr 4 w Warszawie)

Grupę Teatr Moralnego Niepokoju tworzą wychowankowie MOW nr 4. Pod okiem wychowawcy Marcina Kostyry przygotowują i wystawiają spektakle, które mają być przyczynkiem do refleksji etycznej. Przedstawienia poruszają tematy bliskie dzieciom i młodzieży wykluczonej społecznie. Dzięki ćwiczeniom aktorskim wychowankowie uczą się rozpoznawania i wyrażania emocji, rozwijania pamięci. Praca nad spektaklami pomaga im uwierzyć w swoje możliwości, pokonać strach przed oceną otoczenia, a wreszcie zyskać poczucie dumy z efektów pracy. Z kolei widzowie mogą dostrzec w wychowankach nastolatków wrażliwych na cierpienie i na sztukę, okazujących i rozumiejących emocje, szczęśliwych, że mogą dać coś innym. Spektakle Teatru Moralnego Niepokoju zostały zauważone na wielu konkursach i przeglądach teatralnych i otrzymały wiele nagród. W latach 2013–2017 TMN zrealizował 6 autorskich spektakli, występując 70 razy na różnych scenach. W ramach konferencji zostanie pokazany jeden z nich, zatytułowany *Rozmowa z ojcem*.

MÓWIĄCE PORTRETY

Radosław Domański i Katarzyna Jerzowska

(Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Herbach)

Rezultatem projektu realizowanego z chłopcami z MOW w Herbach w ramach zajęć z edukacji filmowej jest filmowy zapis wypowiedzi ludzi, którzy tworzyli i ukształtowali tożsamość kulturalno-społeczną województwa śląskiego i dzisiejszych jego mieszkańców. Poza wymiarem dydaktycznym i wychowawczym spotkań istotne jest utwalenie dziejów konkretnych miejsc na Śląsku (np. szpitala, szkoły, kościoła, teatru, pomnika), z którymi byli związani bohaterowie tych nagrań. To osoby, które realizując zawodowe pasje, musiały dokonywać wyborów wplecionych w bieg historii.

Podczas zajęć uczestnicy zapoznają się z teorią i językiem filmu, zasadami pisania scenariusza, produkcją filmową i telewizyjną, sprzętem filmowym, realizacją i edycją audio i wideo filmu. Mają one charakter dodatkowych zajęć praktycznych, dla których nie ustalono sztywnych reguł, a proces uczenia się dominuje nad procesem nauczania. Wychowankowie MOW nabywają konkretne umiejętności i kompetencje, które będą mogli wykorzystać podczas sesji nagraniowych i postprodukcji zarejestrowanego materiału.

HISTORIA NA DOBRZELIŃSKIEJ W STREET ARCIE

Ewa Rutkowska i Kamila Chomik-Wasiak

(Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii DoMOSStwo w Żychlinie)

W trakcie realizacji projektu od stycznia do czerwca 2017 roku młodzież z DoMOSStwa w współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami oraz Fundacją Urban Forms zaprojektowała i wykonała na ścianie kamienicy pierwszy mural w Żychlinie, nawiązujący do jubileuszu 620-lecia miasta. Nastolatki opracowywały budżet, dokonywały stosownych rozliczeń, poznawały street art, uczestniczyły w warsztatach (teatralnych, muzycznych, tanecznych), pozyskując wśród lokalnej społeczności wielu partnerów, przyjaciół i sponsorów. Celem projektu było rozwijanie samodzielności młodzieży DoMOSStwa, odpowiedzialności za podejmowane decyzje i wiary we własne siły, umiejętności dostrzeżenia swoich talentów i korzystania z nich, a także kompetencji współpracy w realizacji działań na rzecz środowiska lokalnego.

Noemi Gryczko — ośmiela firmy i instytucje do eksperymentowania z angażującymi formami spotkań w myśl zasady „śmierć nudnym konferencjom”. Interesują ją technologie, zwłaszcza wykorzystanie aplikacji mobilnych w edukacji i kulturze.

14.15–15.15

PRZERWA OBIADOWA

15.15–16.45

PANEL: BUDOWANIE WIĘZI SPOŁECZNYCH I ŚWIADOMOŚCI OBYWATELSKIEJ POPRZEZ SZTUKĘ

moderatorka: Magdalena Kubecka

MUZYKA ŁĄCZY POKOLENIA

Elżbieta Wrona (Fundacja Dom Kultury w Warszawie)

W projekcie realizowanym w dwóch warszawskich placówkach — Dziennym Domu Pomocy Społecznej przy ul. Walecznych 59 oraz w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym Księża Orionistów — tradycja patriotyczna spotyka się ze współczesnymi środkami wyrazu, a seniorzy angażują się we wspólne działanie z nastolatkami. Tworzą międzypokoleniowy chór, który przygotowuje repertuar pieśni patriotycznych w nowych aranżacjach. Pomysłodawcą i głównym realizatorem projektu jest Marcin Steczkowski — muzyk, multiinstrumentalista, kompozytor i aranżer. Chór wystąpił po raz pierwszy w pałacu Na Wodzie w Łazienkach w Święto Niepodległości w tym roku. Projekt łączy przedstawicieli dwóch środowisk: seniorzy z Saskiej Kępy — emerytowani, ciągle aktywni, zmagający się z niedomaganiem i upływem czasu, czasem z samotnością, i chłopcy z ośrodka wychowawczego — pochodzący z różnych miast Polski, zagubieni, z trudnym startem w życie. Relacje i emocje, jakie wytworzyły się w chórze, przerosły oczekiwania i założenia realizatorów projektu.

TO MI GRA — AKTYWIZACJA OBYWATELSKA MŁODZIEŻY

Maria Depta i Weronika Brączek

(Drama Way Fundacja Edukacji i Kultury)

Drama Way Fundacja Edukacji i Kultury zaprosiła do projektu młodych ludzi z dwóch warszawskich ośrodków: Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego nr 4 i Ośrodka dla Cudzoziemców na Targówku (ODC). Zorganizowano warsztaty zbierania opowieści dla wychowanków MOW i nastolatków mieszkających w ODC. Ich historie stały się podstawą do stworzenia interaktywnego spektaklu, którego bohaterami jest młodzież polska i cudzoziemska, jej problemy rówieśnicze i rodzinne. Z zebranego materiału reżyser i zespół aktorski stworzyli scenariusz spektaklu Teatru Forum. Młodzi uczestnicy projektu brali także udział w warsztatach dramowo-teatralnych, tworzyli materiały rozdawane widzom po spektaklu, rysowali komiksy na podstawie spektaklowych historii, ułożyli hiphopowy utwór, malowali mandale i rzeźbili. Spektakl Teatru Forum prezentowany był w innych Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych, Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii i w Ośrodkach dla Cudzoziemców.

TU-CZYTAM

Anna Sadowska i Grażyna Sobieska-Szostakiewicz

(Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy nr 2 w Warszawie)

W ramach projektu nastolatki z MOW nr 2 wchodziły w świat kultury i sztuki poprzez warsztatowe działania wolontariackie z seniorami, dziećmi z ośrodka socjoterapii, przedszkolakami, dziećmi i młodzieżą niewidomą oraz innymi osobami z ograniczonym dostępem do kultury. Dotyczyły one głównie książek i twórczości literackiej, a także sztuk plastycznych, teatru, happeningów, muzyki. Zajęcia odbywały się m.in. w Muzeum Narodowym w Warszawie, Polskim Radiu, Teatrze Powszechnym, domach kultury. Zrealizowano m.in. happeningi literackie, spektakle czarnego teatru i teatryku kamishibai (teatr papierowy), warsztaty literackie, tworzenie wierszy inspirowanych muzyką klasyczną, promocje wartościowych książek dla dzieci. Został wydany audiobook z bajkami napisanymi i nagrany podczas warsztatów z dziećmi. Twórczy charakter działań umożliwiał uczestnikom ekspresję i samorealizację, pozytywnie wpływał na ich poczucie własnej wartości. Projekt uczył umiejętności społecznych, konstruktywnego rozwiązywania problemów, otwartości i życzliwości wobec ludzi, kształtował empatię i pozwolił na rozwój nowych zainteresowań.

Magdalena Kubecka — kulturoznawczyni, animatorka kultury i edukatorka. Przewodzi badania społeczne, interesuje ją potencjał instytucji kultury, przestrzeń publiczna oraz polityka kulturalna polskich miast.

16.45–17

PRZERWA NA KAWĘ

17–18.30

PANEL: SZTUKA JAKO PRZESTRZEŃ SPOTKANIA ZE SOBĄ

moderatorka: Justyna Sobczyk

JAKIE WIANO?!

Anna Grunwald (Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie)

Edyta Ołdak (Stowarzyszenie „Z Siedzibą w Warszawie”)

Grupa młodzieży z Zakładu Poprawczego w Studzieńcu uczestniczyła w warsztatach filmowych, kulturoznawczych i design thinking, poświęconych projektowaniu wystaw. Celem projektu była zachęta do tworzenia i wyrażania własnego zdania poprzez sztukę. Zrealizowana została wystawa ukazująca problem wchodzenia w dorosłość z perspektywy uczestników projektu. Jest to dokumentacja poszukiwań, na którą składają się m.in. filmy nakręcone przez młodzież. Przedmioty współczesne — wybrane przez młodzież elementy „nowego posagu” — zostały zestawione z obiektami muzealnymi, m.in. ze skrzyniami wiannymi i ich zawartością. Skrzynie wianne w polskiej kulturze tradycyjnej były symbolem „posagu na dorosłość” dla dziewcząt. W naszym projekcie znaleźliśmy ich współczesne odpowiedniki zarówno dla dziewcząt, jak i chłopców. Nowy posag — współczesną skrzynię — nazwaliśmy walizką. Na zakończenie projektu odbyły się spotkania z szerszym gronem młodzieży zachęcające do interpretacji wystawy i dyskusji na temat współczesnego momentu przejścia w dorosłość i niezbędności na tym etapie „wyposażenia”.

KTO SZTUKA NIE BŁĄDZI. SZTUKA BUNTU I AKCEPTACJI

Magdalena Orczykowska

(Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wierzbicy)

Małgorzata Karkosz

(Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku)

W sztuce współczesnej jest wielu buntowników, indywidualistów i ekscentryków szukających nowych form wypowiedzi artystycznej. Opowiadanie o nich, poznawanie nurtów w sztuce, może być inspiracją do wyrażania siebie poprzez twórczość plastyczną. W ramach projektu odbył się cykl wykładów i warsztatów, którego hasłem przewodnim był bunt w sztuce współczesnej. Zajęcia teoretyczne realizowane w MOW w Wierzbicy dotyczyły takich zagadnień jak sztuka kobiet, dadaizm, street art, land art. W Centrum Rzeźby Polskiej odbyły się warsztaty zorganizowane w odpowiedzi na potrzeby wychowanek wynikające z ankiet (fotografia, grafika, animacja, street-art). Finałem projektu były warsztaty z graficzką, Anną Matuszewską, podczas których na ścianie Szkoły Podstawowej w Guzowie powstał mural. Uczestnictwo w projekcie miało uświadomić młodzieży, że bunt, ale też jego akceptacja jest częścią bycia człowiekiem, a drogą do akceptacji buntu i samorealizacji mogą być różne formy twórczości.

ARTCREW

Marcin Głuszyk

(Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Trzebieży)

ArtCrew to działająca regularnie od 2008 roku grupa artystyczna wychowanków MOW w Trzebieży, założona i prowadzona przez Marcina Głuszyka, wychowawcę tego ośrodka, i Konrada Pachciarza, reżysera teatralnego. Członkowie grupy rozwijają swoje uzdolnienia artystyczne i tworzą różnorodne prezentacje artystyczne o charakterze narracyjnym, próbując opowiedzieć poprzez sztukę o sobie i otaczającej rzeczywistości. Skład ArtCrew zmienia się co około 2 lata i jest związany z czasem pobytu chłopców w placówce. Grupa uczestniczy regularnie w międzynarodowych projektach artystycznych z udziałem młodzieży z Litwy, Łotwy, Estonii i Ukrainy, realizowanych w ramach programu ERAMSUS+. Podczas jednego z takich wyjazdów powstał film dokumentalny *Biegnij, biegnij*. ArtCrew od chwili powstania przygotowała i wystawiła kilkanaście prezentacji: spektakle teatralne i plenerowe, koncerty muzyczne, teledyski. Najważniejszą dotychczas produkcją filmową z udziałem grupy to film fabularny *Father0*, który opowiada o trudnych relacjach chłopców z ich ojcami. Grupa uczestniczy też w Przetworniku — ogólnopolskim Przeglądzie Twórczości Młodzieży dla podopiecznych placówek resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych.

RAJOBRAZ JAKO EFEKT WSPÓŁPRACY MOW I GRUPY FOTOTWÓRCY

Iwona Szydłowska

(Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Sobótce)

Sesja zdjęciowa Fototwórców i MOW w Sobótce była formą animacji życia kulturalnego na terenie Sobótki, ale przede wszystkim sposobem zaangażowania dwóch grup ludzi w realizację wspólnego celu. Dziewczeta z MOW mogły sprawdzić się w pracy przed obiektywem w roli modelek, a przedstawiciele lokalnej grupy pasjonackiej Fototwórcy działającej przy Śląskim Ośrodku Kultury i Sportu w Sobótce ćwiczyli swoje umiejętności fotograficzne. Tytułowy *Rajobraz* jest krajobrazem doskonalszym niż to, co dostrzegamy, patrząc pobieżnie. Realizowany projekt przyczynił się do wzmocnienia kompetencji indywidualnych i społecznych wychowanków MOW m.in. w zakresie umiejętności interpersonalnych, motywacji, empatii, samooceny. Wspólne zajęcia z lokalną grupą fotograficzną oraz organizacja wystawy na rynku w Sobótce podczas corocznej imprezy Pod Ślężą Śpiewanie, a następnie w Urzędzie Miasta i Gminy Sobótka pozwoliły zbudować pozytywny wizerunek ośrodka w społeczności lokalnej.

Justyna Sobczyk — pedagogka teatru, reżyserka, twórczyni Teatru 21. Absolwentka pedagogiki specjalnej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu i wiedzy o teatrze w Akademii Teatralnej w Warszawie oraz podyplomowych studiów pedagogiki teatru na Universität der Künste w Berlinie. Członkini Stowarzyszenia Pedagogów Teatru. Od 12 lat związana z Instytutem Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie.

TEATR MORALNEGO NIEPOKOJU

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy nr 4 w Warszawie

Scenariusz i reżyseria: **Marcin Kostyra**

Spektakl opowiada o różnorodnych relacjach między ojcem a synem, widzianych z perspektywy syna. To przede wszystkim ojciec uczy chłopca pełnienia roli społecznej — chcemy pokazać, jak ważny jest w życiu dziecka i jak bardzo jego zachowanie wpływa na życie syna.

**PANEL: WSPÓŁPRACA — SZANSE, MOŻLIWOŚCI,
RZECZYWISTOŚĆ**

W panelu dyskusyjnym podsumowującym konferencję chcielibyśmy przyjrzeć się strukturze organizacyjnej instytucji kultury, organizacji pozarządowych oraz placówek specjalnych działających w systemie edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieżowych ośrodków socjoterapii i wychowawczych. Zależy nam na jak najlepszym poznaniu potrzeb i możliwości współpracy między środowiskami. Wprowadzeniem do dyskusji o szansach, możliwościach i trudnościach we współdziałaniu będą krótkie wystąpienia przybliżające specyfikę instytucji i organizacji. Do rozmowy i dzielenia się swoimi doświadczeniami zapraszamy wszystkich uczestników konferencji!

Joanna Kulesza

Młodzieżowe ośrodki wychowawcze i socjoterapii w systemie edukacji

Anna Wotlińska

System kultury w Polsce — zarys ogólny

Karol Thiel

Projekty kulturalne w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii z perspektywy dyrektora ośrodka — wyzwania, zagrożenia, zyski

moderatorka: Magdalena Kubecka

Joanna Kulesza — politolog, p.o. kierownika Wydziału Resocjalizacji i Socjoterapii Ośrodka Rozwoju Edukacji, autorka analiz i raportów w zakresie socjoterapii i resocjalizacji.

Anna Wotlińska — doktorantka na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, kieruje Wydziałem Edukacji Kulturalnej w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, współpracuje w tej dziedzinie z polskimi i międzynarodowymi organizacjami i instytucjami publicznymi. Jest współtwórczynią pierwszego w Polsce programu wspomagającego rozwój edukacji medialnej i informacyjnej, którego celem było m.in. wypracowanie metod pracy z informacją, jej pozyskiwaniem, tworzeniem i efektywnym wykorzystaniem.

Karol Thiel — absolwent Akademii Pedagogiki Specjalnej i Uniwersytetu Warszawskiego (prawo, historia). Wychowawca, nauczyciel, trener, instruktor, dyrektor MOS nr 62 w Zielonce.

Magdalena Kubecka — kulturoznawczyni, animatorka kultury i edukatorka. Prowadzi badania społeczne, interesuje ją potencjał instytucji kultury, przestrzeń publiczna oraz polityka kulturalna polskich miast.

ZAGRAJMY NA WYOBRAŹNI

prowadzenie: Anna Owsiany

Malarstwo Marii Anto ukazuje świat wewnętrzny, fantazji i wyobrażeń. Artystka malowała magiczne stworzenia, zwierzęta, a tematom z życia codziennego nadawała specyficzną aurę. Jej obrazy często przypominają karty do popularnej gry w skojarzenia. Inspirując się obrazami Anto, stworzymy własne prace, które staną się kartami do gry. Nasze karty razem z kartami z reprodukcjami obrazów artystki posłużą do wspólnej gry w skojarzenia.

Anna Owsiany — edukatorka, animatorka i malarka. Współpracuje z działem edukacji Zachęty od 2005 roku, prowadząc autorskie warsztaty dla dzieci i rodzinne. Prezeska Fundacji Grupa Twórcza realizującej projekty artystyczno-społeczne (np. tworzenie ogródków na Pradze).

WZMACNIAJĄCO O SOBIE — PEDAGOGIKA TEATRU W PRAKTYCE

prowadzenie: Paulina Andruczyk i Karolina Pluta

Mówienie o sobie i docenianie siebie to często duże wyzwanie zarówno dla młodzieży, jak i dorosłych, a to właśnie jest podstawą pewności siebie, która daje energię do działania. Podczas warsztatów przetestujemy kilka prostych narzędzi, które pozwolą uczestnikom i uczestniczkom odkryć swoje mocne strony, a nawet supermoce. Narzędzia te poddamy też krytycznej refleksji i zastanowimy się, jak można je wykorzystać do pracy z naszymi grupami.

Paulina Andruczyk — absolwentka animacji kultury w Instytucie Kultury Polskiej oraz Wydziału Dziennikarstwa (komunikacja społeczna) na Uniwersytecie Warszawskim. Członkini Stowarzyszenia Pedagogów Teatru, pracuje w dziale edukacji Teatru Studio im. Stanisława Ignacego Witkiewicza w Warszawie. Współpracuje z instytucjami kultury, fundacjami i stowarzyszeniami, m.in. Instytutem Teatralnym im. Zbigniewa Raszeńskiego w Warszawie, Teatrem Węgałty, Fundacją Przystanek Twórczość.

Karolina Pluta — animatorka kultury, pedagoga teatru, performerka, członkini zarządu Stowarzyszenia Pedagogów Teatru. Jest autorką projektów społecznych i materiałów edukacyjnych dla animatorów kultury, bibliotekarzy, nauczycieli i grup międzypokoleniowych. W swojej pracy łączy różne narzędzia i metody, od rozmowy po improwizację taneczną i ruchową.

POJĘCIOKSZTAŁTY — WSTĘP DO POEZJI KONKRETNEJ

STANISŁAWA DRÓŹDŹA

prowadzenie: Marcin Matuszewski

Początki poezji konkretnej w Polsce pod koniec lat sześćdziesiątych wiążą się z twórczością Stanisława Dróżdża. To właśnie on wprowadził do przestrzeni twórczej sformułowanie *Pojęciokształty* i pokazał, że mariaż poezji i sztuk wizualnych może dać zaskakujące efekty. Jak sam mówił: „Poezja konkretna polega na wyizolowaniu, zautonomizowaniu słowa. Wyizolowaniu [...] żeby słowo jak gdyby samo w sobie i dla siebie znaczyło”. Podczas spotkania zapoznamy się z twórczością Stanisława Dróżdża i zastanowimy się, jak wykorzystać jego poematy konkretne i ideę *Pojęciokształtów* do pracy z dziećmi i młodzieżą.

Marcin Matuszewski — student kulturoznawstwa w Instytucie Kultury Polskiej na Uniwersytecie Warszawskim. W Zachęcie prowadzi warsztaty dla młodzieży, oprowadza po wystawach, prowadzi spotkania z cyklu *Sztuka dostępna* oraz szkolenia dla nauczycieli. W wolnych chwilach tworzy kolaże.

FOTOGRAFIA W DZIAŁANIU

prowadzenie: Kamila Szuba

Podczas zajęć na przykładzie projektów prowadzonych przeze mnie, jak i tych zebranych z Polski i zagranicy, pokażę, jak w pracy z młodzieżą używać fotografii tak, aby stała się ona narzędziem w opowiadaniu o ważnych sprawach. Porozmawiamy o wykorzystaniu technik analogowych takich jak kolaż, szablon, fotografia natychmiastowa typu polaroid/instax oraz wydruki z małej drukarki fotograficznej, a także o fotografii cyfrowej i jej umieszczeniu w serwisach takich jak Instagram, Flickr czy Tumblr.

Kamila Szuba — współzałożycielka Grupy Okołodokumentalnej działającej pod skrzydłami Stowarzyszenia Katedra Kultury. Organizuje i prowadzi warsztaty dla dzieci, młodzieży i seniorów oraz akcje fotograficzne w przestrzeni publicznej. Skupia się na wykorzystywaniu i przedstawianiu fotografii jako medium w działaniach społecznych i opowiadaniu historii.

INFORMACJE

MIEJSCE KONFERENCJI:

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki

pl. Małachowskiego 3

00-916 Warszawa

ZAKWATEROWANIE:

Ibis Budget Warszawa Centrum

ul. Zagórna 1

00-441 Warszawa

tel. 22 745 36 60

mail: h6401@accor.com

KONTAKT:

Anna Zdzieborska

Koordynatorka konferencji

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki

tel. 22 556 96 42

mail: sztukaedukacji@zacheta.art.pl

sztukaedukacji.zacheta.art.pl

facebook.com/sztukaedukajikonferencja

ORGANIZATOR:

WSPÓLORGANIZATOR:

PARTNER:

PATRONAT HONOROWY:

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW
MINISTERSTWA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**